

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Szabad-e a kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezni, különösen közjegyzői okiratot felvenni? — Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja? — Az új illetékügyi törvényjavaslatról. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

Szabad-e a kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezni, különösen közjegyzői okiratot felvenni?

Irta: Rupp Zsigmond budapesti kir. közjegyző.

— Válasz a kritikai megjegyzésekre.* —

A bíráló kartárs úr elismeri, hogy „*azon helyettesnek, aki a közjegyzői törvény 22. és a novella 7. szakasza értelmében rendeltetik ki, semmi köze azon kizáró okokhoz, amelyek azon közjegyzőt kötelezik, akinek „irodája“ (?) részére kirendeltetett, mert ez épúgy állami mandatarius, mint maga a közjegyző*“. Ezért a concessioért köszönetet mondok, mert ennek az általa czáfolt nézetem támogatásánál nagy hasznát veszem.

De azután mindjárt kijelenti a kartárs úr, hogy ez, szerinte, a novella 5. és 6. szakaszai értelmében *a közjegyző által*

* L. előző közleményt lapunk m. számában.

bejelentett helyettesre nézve nem áll, mert: „ez nem az állam functionariususa, hanem az illető közjegyzőnek alkalmazottja, megbízottja“.

Hogy a helyettesekre vonatkozó fejtegetéseim kollégáimnál itt-ott fejcsóválást fognak provokálni, azt körülbelül biztosra vettem. Mert hisz tudtommal én vagyok a legelső, aki a helyettes incompatibilitásának eléggé még meg nem világított kérdését egyáltalán felvettem. Nem csodálkozom tehát a kartárs úrnak ellenkező nézetén; sőt ismételve köszönetet is mondok neki azért, hogy azzal okot szolgáltatott a kérdésnek behatóbb megvilágítására! Csakhogy sajnálom, hogy míg én — amennyiben azt szerény cikkemnek szűk kerete megengedte, — fejtegetéseimet komoly érvekkel támogattam, addig a kartárs úr, amint azt egyéb kérdésekben is tapasztaltuk, ellenkező meggyőződésének támogatására egyetlenegy fontos érvet sem hozott fel, a felelősségnek éppen nem döntő érvétől eltekintve, amelyre alantabb visszatérek; sőt, mi több, bizonyos souverain módon saját érveimet — amelyeket magából a stallumnak természetéből vontam le — czáfolatra nem érdemesítette, sőt azokat *teljesen ignorálta!*

Ő azzal érvelt, hogy helyettesítés esetében a közjegyző és a helyettes közt *egyszerű meghatalmazási viszony* forog fenn. Ez áll. Csakhogy ennek sohasem lehet tárgya: *maga a stallum*. A *stallum* ugyanis, amire már utaltam volt, *az államé!* Azt tehát bárkire *csak az államhatalom ruházhatja át*, még pedig a közjegyzői kinevezés esetében végleges adományozás alapján, a helyettesítés esetében pedig a helyettesre való — időhöz kötött — átruházás alapján, az előbbi esetben az igazságügyminister, az utóbbi esetben a közjegyzői kamara, mint az államhatalom ebbeli törvény szerinti képviselője útján. Persze keletkezik a helyettesítés esetében meghatalmazási viszony is, és pedig úgy közjogi, mint magánjogi természetű. A közjogi az, mely a stallum ideiglenes átruházása folytán egyrészt *a helyettes*, és másrészt *az állam közt* keletkezik, és pedig a helyettesítésnek *bármelyik* esetében, mert a stallumnak közjogi természete, amidőn arról mindig csak az állam rendelkezhetik, nem változik, akár végleges, akár ideiglenes átruházás esete forog fenn. A helyettes tehát a helyettesítésnek *minden esetében*, tehát akkor is, ha azt távollét, vagy betegség folytán maga a közjegyző jelenti be, illetőleg helyesebben javasolja, *a stallum birtokának egész idejére az államnak mandatáriusa marad.*

Ha pedig ez így van, akkor a helyettes a *stallum kérdésében*, tehát *hivatalos* minőségében és működésében, nem lehet az általa helyettesített közjegyzőnek mandatáriusa. És ha ez is áll, akkor neki e minőségben a közjegyző *személyes* viszonyaihoz, tehát a közjegyző *személyes viszonyaiból* keletkező *kizárási okokhoz* is: *semmi köze!*

Erre a teoriára maga a bíráló úr is könnyen rábukkanhatott volna, ha szem elől nem téveszti azt, hogy a közjegyző, törvényünk értelmében szintén „*közhivatalnok*“. Nem is lenne pedig képes bíráló úr akár csak egyetlenegy esetre utalni, mely szerint bármily közhivatalnok a kinevezési decretumában gyökerező jogait valaha, bár csak ideiglenesen, közvetlenül bárki másra átruházta volna! Ezt is a közhivatal közjogi jellege kizárja.*

Kérdem ezenkívül, vajjon a közjegyző e közhivatalnoki jellege nem fejeződik-e ki a *közjegyzői irattár és hivatalos pecsét* körüli rendelkezési jog kérdésében is? Kérdem különösen vajjon az irattár és pecsét a közjegyzőnek *magántulajdonát* képezi-e? Bár ez a közjegyzőnek nevét is viselné?

Dehogy, az azé, akié a stallum, tehát ezekkel a helyettesítés tartama alatt is csakis maga a helyettes rendelkezhetik.

Aztán nem ok nélkül rendeli a törvény azt is, hogy a helyettesítés idejében a helyettesített közjegyzőnek közjegyzői teendőket végeznie nem szabad! Sőt többet mondok: a jó tanácsot a helyettes bizonyosan mindig szívesen fogadja ugyan — anélkül, hogy működésének önállóságát feladná — de mikénti működésére nézve utasításokat adni — a közjegyzőnek nincs joga, ha a helyettes azt hiszi, hogy azok szabályba vagy törvénybe ütköznek (amennyiben t. i. az anyagi felelősség kérdését nem érintenék). Hisz komolyabb collisio esetén — a fegyelmi hatalom provokálásán kívül — sokkal radikálisabb óvszer áll a közjegyzőnek rendelkezésére, t. i. a helyettesítés azonnali megszüntetésének provokálása!

Csak tartsuk mindig szem előtt, hogy a helyettes működési jogosultsága a nov. 5. és 6. §§. eseteiben nem a közjegyző jelölésében — (mely annak ugyan egyik előfeltétele), hanem a

* Ily elméletileg feltétlenül perhorreskálendő eszme az enquete-tárgyaláson sem merült fel és biztos lehet bíráló úr abban, hogy olyant a bizottság tagjai egyenesen visszautasítottak volna. Mondhatom ezt tapasztalatból, mert — egyetlenegy ülést kivéve — résztvettem minden ülés tanácskozásában és minden fontosabb kérdéssel alaposan foglalkoztam.

kirendelésben (és amennyiben járásbíró működnek helyettes gyanánt: a törvényben) gyökerezik.

Ki van tehát zárva az a feltevés is, hogy a törvényhozó az 5. és 6. §§ szerinti helyettesítés esetében magát a közjegyzőt felruházta volna azzal, hogy stallumával magával, bárcsak ideiglenesen, rendelkezessék! Nem elméleti szörszálhasogatás ez, majd szólok később annak gyakorlati jelentőségéről is!

Ez az *elmélet* elvi oldala. Most csak az a kérdés merülhetne még fel, vajjon képzelhető-e oly fontos *gyakorlati* szükség, amely az elvtől való kivételes eltérést szükségessé tenné? Nohát ily gyakorlati szükség egyáltalán fenn nem forog.

Ha pedig most a kérdésnek *gyakorlati* oldalával is foglalkozunk, akkor nem tagadhatjuk, hogy e részben a közjegyző és helyettes közt *magánjogi természetű meghatalmazási viszony* is fenforog. A közjegyző ugyanis az 5. és 6. §§. eseteiben a helyettesítés tartamára átadja az általa bejelentett helyettesnek saját irodáját, személyzetét, megállapítja vele működésének bizonyos javadalmazását és a meghatalmazási viszonyt minden egyéb *anyagi* kérdését.

Ez a meghatalmazási viszony az illető concret ügyben a 49. § d) pontjának rendelkezése szerint a helyettesnek működésére nézve megállapíthat ugyan *személyes* kizáró okot, mert ez is tulajdonképen szintén oly magánjellegű, mint amilyenek a d) pont alá eső egyéb meghatalmazások — *de többet nem!*

De menjünk tovább. Amidőn ugyanis a közjegyző az irodának, illetőleg a helyettes működésének jövedelmét magának fenntartja, és másrészt maga jelölheti meg azt a helyettest, akiben bíz, akinek kezében tehát a stallumhoz fűződő, őt is közel illető érdekeket is legbiztosabban látja megóva, *akkor ezen tiszta praktikus jelentőségű előnyökből önként folyik a közjegyzőnek felelőssége is a helyettes működéseért*, aminek tehát szintén *csak gyakorlati* jelentősége lehet. Ez a felelősség is tehát, amelyből bíráló úr ellentétes felfogásának egyedüli érvét meríti, *csak a közjegyző és helyettes közti meghatalmazási viszony keretébe tartozik*, tehát magát, az állam közegei által ideiglenesen a helyettesre ruházott *stallum közjogi természetét*, szintén nem érintheti.

Mellékesen mondva, a magyar közjegyzőnek helyettesjelölési joga oly privilegiumot képez, amelyent semelyik külföldi közjegyzői törvény nem nyújt a közjegyzőnek. De ez az állam szempontjából is csak helyeselhető, mert az előnyös gyakorlati

megoldása az 5. és 6. §§-ok szerinti helyettesítés ügyének. Ime, ha nem volna jogosítva a közjegyző helyettesét javaslatba hozni (bejelenteni), akkor maga az állam volna kénytelen saját felelősségére a helyettesítésről gondoskodni, amint ezt a külföldiek a helyettesítésnek minden nemében teszik is, és ekkor mai törvényünk rendelkezése szerint kénytelen volna az államhatalom a közjegyzői teendőket a kir. járásbíróra háritani, ezt a közeget tulajdonképeni hivatásától elvonni, és ennek működéseért is felelősséget vállalni.

Egyébiránt kérdelem, vajjon mindezek a gyakorlati szempontok egyenként és együttvéve talán jobban érvényesülnének-e azon esetre, ha az állam a stallum körüli független *rendelkezési jogot* magának a közjegyzőnek kezébe letenné? Szó sincs róla! A közjegyzőt ez esetben sem illelné helyettesével szemben több jog, mint a másik esetben. A helyettesítés kezdetének, megszüntetésének, a javadalmazásnak, az irattárral és hivatalos pecséttel való rendelkezésnek kérdésében a helyzet ugyanaz maradna. Ugyanez áll a felettes kamarának eljárásáról is: a helyettesnek világlatban tartása, ellenőrzése, a helyettesítés bekövetkeztének és megszűnésének az illető hatóságokkal való közlése és minden egyéb administrationális és fegyelmi teendők körül, stb.

Bíráló úr ellenkező nézetén egyébiránt nem csodálkozom. A novellának a helyettesre vonatkozó 5. és 6. §§-ai oly pongyolán vannak szövegezve, hogy a magyarázat kérdésében könnyen tévútra is vezethetnek. Csakhogy azoknak szelleme és célzata némi figyelemmel részint szövegükből, részint azoknak a régi törvénynek a helyettesítésre vonatkozó rendelkezéseivel való összefüggése alapján mégis könnyen megállapítható. Visszatérve különösen a 6. §-nak fennebb jelzett privilegiumára, mely szerint a közjegyző maga jelentheti be azt a helyettest, akit betegség vagy távollét esetében alkalmazni akar, és pedig bejelentheti azt már előre oly hatálylyal, hogy a kamara, ha a közjegyzőjelöltnek tudományos és erkölcsi minősítését, tehát helyettes gyanánt való alkalmazhatóságát megállapította, annak kirendelését a bekövetkezendő concret esetekben nem mellőzheti, — ez a privilegium persze azt az impressiót keltheti, hogy a közjegyző ebbeli „bejelentési“ jogosultsága magának a stallummal való ideiglenes rendelkezési jogot is involválja! Ez azonban téves felfogás volna, mert hisz a 6. §. első bekezdése *határozottan fentartja a kamarának a helyettes előleges bejelentésé-*

hez való „beleegyezését.“ Enélkül tehát a bejelentés nem ér semmit! ez a bejelentés tehát csak jelölés, javaslatétel jellegét viseli magán, dacára annak, hogy a közjegyzőtől függ, a concret helyettesítés megkezdésének és megszüntetésének időpontját is megállapítani. Hisz ugyanez a jogosultság illeti a közjegyzőt távollét és betegség esetében akkor is, ha a kamara nem az ő bejelentése alapján, hanem hivatalból rendeli ki a helyettest. Ily eset pedig a törvény 7. §-a szerint előfordulhat a közjegyző betegsége, vagy távollétének fogva is úgy, amint a közjegyző e jogosultságával azon esetre is élhet, ha őt ily esetben törvénynél fogva a járásbíró helyettesíti. Aztán még ha meg is adta volna a kamara a közjegyző előleges bejelentéséhez való „beleegyezését,“ ettől a kamara utólag eltérhet, ha a helyettes erkölcsi minőségét elvesztette.

A mondottakra az 5. §. hatodik bekezdéséből is lehet következtetni, és pedig a verbum regens permissiv ragozásából („alkalmazható“), mellyel szerintem a törvény szintén a kamarának abbéli jogosultságát akarta jelezni, mely szerint a helyettesnek már annak idejében elfogadott és a lajstromba bevezetett tudományos minősítésétől eltekintve, a változható erkölcsi minőségét utólag is bármikor megvizsgálhatja és ahhoz képest esetleg a jelölést vissza is utasíthatja.

Mindebből tehát következik, hogy az 5. és 6. §§. szerinti intézkedések a helyettesítésnek csak *előkészítését* képezik, de nem *perfectioját*, ami csak a kamarai igazolvány (rendelvény) kiszolgáltatásával következik be.

Szóval abból, hogy a törvényhozó a közjegyzőnek a 6. §-ban foglalt privilegiumot biztosította, még korántsem következik, hogy távollét és betegség esetében a stallummal való ideiglenes rendelkezési jogot is a közjegyzőre akarta volna átruházni. Hisz ez a radikális elvtől való oly kivételt képezne, hogy ezt szabatosan kellett volna megállapítani, amit azonban a törvény — igen helyesen — sehol sem tesz.*

* Nem árt, ha a mondottak támogatásául e kérdésben is a törvényünk forrásául szolgált idegen törvényekre tekintünk. A *francia* törvényről tudjuk, hogy az ottani stallum a közjegyző tulajdonát képezi, ép azért a közjegyző a stallumot az államhatalom hozzájárulása nélkül saját rendelkezési jogán ruházhatja át a helyettesre. De a törvény az ebbeli jogosultságot is annyiban megszorítja, hogy a közjegyző csakis a kerületében székelő közjegyzők valamelyikét bizhatja meg helyettesítésével. Más helyettesről a törvény egyáltalán

De tovább megyek! Tegyük fel ugyanis, hogy csakugyan szándéka volt a törvényhozónak a jelzett nagyfontosságú elv feláldozása mellett a stallummal való rendelkezési jogot az államhatalom kezéből kivenni és magára a közjegyzőre átruházni. Vajjon most mit változtatna ez a felvetett kérdésben? Semmit! Mert végre, amidőn a közjegyző ezt a stallumot helyettesére *átruházta*, akkor neki *ahhoz szintén többé semmi köze* és akkor vele szemben a helyettes a stallum kérdését illetőleg szintén minden tekintetben ugyanazon viszonyba kerül, amelyben volna, ha a stallumot a közjegyző megkerülésével maga az államhatalomnak competens közege közvetlenül ruházta volna a helyettesre.

Szóval a stallum mindig az illető személyhez tapad, akár közjegyző, akár helyettes az, és pedig kizáró jogosultsággal.

Mindezeknél fogva tehát az incompatibilitás kérdésében a 49. §-nak és a tanúk tekintetében a 72. §-nak szabályai is mind csak a stallumot gyakorló illető egyénnek szempontjából itélendők meg, amely thesist első cikkemben gyakorlati példákkal is támogattam!

De van a kérdésnek még egy fontos gyakorlati oldala. Ez pedig különösen abban nyilvánul, hogy a helyettes azon esetre, ha a stallumot nem a közjegyző, hanem az állam közege (kamara) ruházta reá, működésében szabadabban mozoghat,

nem is szól. E rendelkezés a közönségre nézve terhesnek látszik ugyan, de ezt a jogélet — a Franciaországban működő közjegyzőknek aránylag nagy számánál fogva (7000-nél többen vannak) épen nem érzi.

De egyenesen ki van zárva a stallum magánúton való átruházásának lehetősége a *bajor törvényben!*

Ezt az 1861. november 10-én kelt bajor törvény 18. §-áról szóló végrehajtási törvény minden esetben egyenesen az állam legmagasabb organumának, az igazságügyministernek tartja fenn. Ez az 1900. év óta életbelépett új bajor törvényt is fenntartatott.

Az *osztrák* törvény 119. §-a szerint megint a helyettest a kamara javaslatára az I. folyamodású törvényszék elnöke rendeli ki. *Ezek a törvények pedig semmi különbséget nem tesznek a helyettesítés különféle esetei közt, akár szabadság, betegség, távollét, akár felfüggesztés, elbocsátás, halál vagy lemondás folytán következik be a helyettesítés szüksége.* Ezen idegen törvények államai tehát a stallummal való, akár csak ideiglenes, rendelkezést nem adják ki kezükből; és így vagyunk a többi törvényekkel is. *Pedig ezen összes egyéb idegen törvények szerint is távollét és betegség esetében mindig csak közjegyzőtől függ megállapítani, vajjon a helyettesítés mikor kezdődjék és mikor végződjék.*

amennyiben nem kénytelen a helyettesített közjegyző működését kizáró okokkal is számolni, amelyekről esetleg még tudomása sincsen! Ez pedig kétségkívül mégis csak nagy gyakorlati előny, mert a kizáró okoknak két közegre történendő kiterjesztését, — kiknek egyike nem is működik — tehát felesleges szaporítását, nem vonná maga után. Ezt az előnyt pedig talán épen a kisebb városokban székelő kartársak volnának hivatva elsősorban méltányolni, ott különösen, ahol csak egy közjegyző székel és ahol a többszörös kizáró okok miatt nem volna képes a fél (ha csak mértföldeket nem utazik más közjegyzőhöz) a közjegyzői intézmény jótéteményét igénybe venni.

Induljunk ki tehát a kérdés eldöntésénél csak mindig a stallumnak kifejtett közjogi természetéből, és akkor a helyettes incompatibilitásának kérdése — önmagától oldódván meg — kétség és vita tárgyát nem fogja képezhetni.

Még egyet! A nov. 7. §-ának esetében a kamara még távollét és betegség esetében is hivatalból rendelhet ki helyettesét. No már most, ha a bíráló úr thesis állana, akkor nem volna elég, hogy az érdekelt fél arról győződjék meg, vajjon a helyettes kirendelése betegség, vagy távollét miatt, vagy egyéb oly esetek egyikében történt-e, amelyekre a bíráló úr maga sem kívánja az incompatibilitást kiterjeszteni, hanem szükséges volna, hogy még azt is tudja: vajjon az előbbi esetekben a helyettes kirendelése hivatalból vagy a közjegyző jelölése folytán történt-e? Ez valóban igen subtilis casuistika volna.

Ime tehát, mennyit lehet a stallum közjogi természetének nagyfontosságú kérdéséről mondani, pedig ez még nem is mind! És a bíráló kartárs úr mégis egyetlenegy szócskára sem érdemesíté azt!

Bizony nem teszünk a közönségnek szolgálatot, ha az ördögöt minden ok nélkül magunk festjük a falra! Hogy a jóízlés, de néha kivételesen a dolog természete is rákényszeríti a közjegyzőt, illetve helyettes bizonyos tartózkodásra, az kétségkívüli. Úgy amint például nem fogok egy saját szolgálatomban levő egyén ügyében közjegyzői okiratot felvenni, bár a különben nagyon szigorú 49. §. a szolgálati viszonyban kizáró okot nem lát; úgy viszont a helyettes sem fog pl. a helyettesített közjegyző feleségének ügyében hivatalosan ügyködni, stb. Nem is képzelhető casuistika, amely még a józan és indokolt kizáró okoknak is minden esetét kimeríthetné. Kell, hogy azt a tapintat, a jóízlés, a dolog természete pótolja.

Végül meg nem állhatom, hogy a kartárs úrnak végszavaira reflektáljak! Ime végszóhaja ez: „azért emeltem fel szavamat, mert tartottam a tekintély (?) szavának, különösen a kezdőkre és így épen a helyettesekre való nagy hatása által okozhatott „téves“ magyarázatoktól!“

Lám, nem is hittem volna, hogy Herostratusi munkát végeztem! Csak az a kár, hogy ezt, bármennyire szeretném, (hisz concedálok, hogy magyarázatomhoz szó férhet) hamarjában egy egyszerű bűnbánó „Pater peccavi“-val jóvátenni, ez idő szerint még képes nem vagyok. Kartárs úr legalább elmulasztotta módot adni arra, hogy ezt megtehessem. Úgy hiszem legalább, hogy tudományos discussióban nem elég nagyúri módon csak úgy gondolomra odavetni: „ellentmondok“, „nem fogadom el“, „nem értek egyet“ stb., amint ezt a bíráló úr teszi! Érveket ellenérvek nélkül megérőltetni nem lehet! Én egy nagyfontosságú érvből, a stallum jogi természetéből vontam le a conclusiot, de a kartárs úr épen ezen nagyfontosságú egyedüli érveket souverain módon teljesen ignorálta. Ettől a szemrehányástól — bármennyire is becsülném és dicsélném nemes ambícióját — nem kímélhetem meg.

Végül annyit: nem érzem magamat legyőzöttnek!

Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja?

Irta: Plausicz Máttyás, temesvári kir. közjegyző.

Azzal a kérdéssel, hogy szabad-e a kir. közjegyzőnek, aki valamely részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelő-bizottságának tagja, ezen részvénytársaság ügyében közjegyzői teendőket végezni, a budapesti kir. közjegyzői kamara nagytudású elnöke, karunk minden tagja által kiváló szaktudósnak tisztelt Rupp Zsigmond budapesti királyi közjegyző, úgy köztiszteletnek örvendő kartársaink dr. Markó Sándor rozsnói és dr. Gyarmathy Ernő borosjenői királyi közjegyzők e lap hasábjain behatóan foglalkoztak, s így csak röviden kívánom ezen kérdésre vonatkozó nézetemet kifejezni.

Mindhárom kartársunk azon nézetben van, hogy a király közjegyző oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezhet és közjegyzői okiratokat felvehet, de mindezek dacára végeredményként Rupp Zsigmond kartársunk — igaz, csak óvatosságból ajánlja, — hogy a közjegyző oly concret ügyben való közreműködéstől, melyben mint a részvénytársaságnak, illetve igazgatóságának megbízottja közreműködött, tartózkodjék, dr. Markó Sándor kartársunk azon tanácsot adja, tartózkodjanak kartársai a részvénytársaságok igazgatósága és felügyelő-bizottságában való részvételtől, sőt ő még a felügyelő-bizottsági tagságról is lemondott, dr. Gyarmathy Ernő kartársunk végre azon nézetének ad kifejezést, hogy a működést kizáró okot csak az képezhet, ha vagy az ügynek a közjegyző működését igénylő phásisában képviseli a társaságot, vagy a közjegyző az ügy előkészítése rendén, a másik féllel szemben a részvénytársaság képviseletében személyesen közreműködött.

Ezen utóbb említett kijelentéseket alaposan megfontolva, azon megállapodásra kell jutni, hogy a cikkíró urak nincsenek és nem lehetnek teljesen és feltétlenül meggyőződve arról, hogy azon királyi közjegyző, ki egy részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja, ennek ügyeiben mint királyi közjegyző feltétlenül eljárhat.

Ezen kérdés tisztázásánál két körülményt kell megfontolni: az egyik az: mi kívántatik a királyi közjegyzőtől, közjegyzői működése körül általánosságban, a részleteket figyelmen kívül hagyva; a másik az: miként ítéltetik meg a részvénytársaságok igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagjainak felelőssége?

Az első körülményre nézve azt hiszem, a kartársak egybehangzó nézete szerint el kell fogadni, hogy a királyi közjegyzőnek, ezen minőségbeni működése körül teljesen érdektelennek kell lenni.

A második körülményre nézve meg kell állapítanunk, hogy a kereskedelmi törvény szelleme, annak fennállása óta követett egyetértő birói gyakorlat, s a kereskedelmi törvény 189. és 196. §§-aiban nyíltan kifejezett intézkedésekhez képest, úgy az igazgatósági, mint a felügyelő-bizottsági tagok ténykedésükért egyetemleges felelősséggel tartoznak, tehát azon királyi közjegyző, aki egy részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja, ezen egyetemleges felelősségnél fogva, melylyel ezen két testületért

kötelezettségben áll, a részvénytársaság ügyeiben közjegyzői működését függetlenül és érdektelenül logikailag és természetszerűleg nem teljesítheti, mert a közjegyzői működésén kívül álló, egyetemleges vagyoni felelősséggel tartozik még akkor is, ha az ügy előzetes létrejötténél mint igazgatósági tag személyesen be sem folyt.

Ezek szerint nem találván a jelzett ügyekben alapos támpontot a királyi közjegyző érdektelen működésére, teljes határozottsággal azon szerény nézetemnek adok kifejezést, hogy azon királyi közjegyző, ki egy részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja, ennek ügyeiben királyi közjegyzői minőségben közben nem járhat.

Dr. Markó Sándor kartársunk által felhozott curiai határozatok nézetemet nem gyengíthetik, mert egyrészt a váltóóvásoknál az 1874. évi XXXV. t.-cz. 49. §-ának d) pontja nem képez kizáró akadályt, másrészt pedig nem bizonyos, hogy a Curia hasonló más esetben egy igazgatósági tag királyi közjegyző által kiállított közjegyzői okira nézve, az indokokban az érdekeltiséget nem fogja-e az okirat kárára felvenni.

Itt a közjegyzői helyettesek működésére nézve is ki kell terjeszkednem, s ebben azon általános jogi elvet, mely szerint „senki másra több jogot nem ruházhat át, mint amennyit maga bir“ — ez irányban is alkalmazom.

Különben e tekintetben a jogügyi kormány is teljesen osztja ezen felfogást, mert a nyelvjogosítványokat akként állítja ki, hogy „a helyettes annyiszor, valahányszor oly királyi közjegyzőt helyettesít, akinek (német, román) nyelvű okiratok felvételére jogosítványa van, az állam hivatalos nyelvén kívül (német, román) nyelven is vehet fel közjegyzői okiratokat.“ (Lásd igazságügyministeri leiratokat 1480. I. M. E. 1908. és 8385/1909.)

Ha tehát a helyettes ezen esetben több joggal nem bir mint királyi közjegyző főnöke, ezt minden más esetre is feltétlenül érvényben állónak kell elfogadni.

Önkényt felmerül már most azon kérdés: *lehet-e a királyi közjegyző egyáltalában valamely részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja, vagy nem?*

Rupp Zsigmond kartársunk azon nézetben van, hogy igenis lehet, s e tekintetben hivatkozik az igazságügyi kormányra

36255/1906. I. M. IV. sz., a budapesti királyi közjegyzői kamarához intézett leiratára, s a képviselőháznak 1874. évi naplójára.

Ez ellenében én azon nézetben vagyok, hogy a királyi közjegyző részvénytársaságnak sem igazgatósági, sem felügyelő-bizottsági tagja nem lehet azért sem, mert a fent kimutatott, nem a közjegyzői működésből folyó egyetemleges vagyoni felelősség és kötelezettség a királyi közjegyző érdektelenségét közjegyzői működésében veszélyezteti.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 4. §-ának a) pontja — látszólag — felfogásom ellen bizonyít, mert aszerint a közjegyző nem lehet társulatnak vezérő igazgatója, az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagságot azonban ezen törvény nem említi.

Lássuk, mi a vezérő igazgató ma, milyen a viszonya az igazgatósági tagoknak a részvénytársasághoz ma, és mi volt a vezérő igazgató 1875. év vagyis a kereskedelmi törvény életbeléptetése előtt, s voltak-e akkor igazgatósági tagok.

Vezérő igazgatót szorosán véve az 1875. évi kereskedelmi törvény nem ismer, a gyakorlati, vagy alapszabályok szerinti vezérő igazgató ma a társulatnak jóformán csak hivatalnoka, sok esetben nem is részvényes, s bármely igazgatósági tagnál nagyobb hatáskörrel nem bír, önálló érdemleges intézkedési jog nem illeti, sőt a részvénytársaság ügyeit az igazgatóság intézi (keresk. törv. 182. §); s a vezérő igazgatót akadályoztatása esetében rendszerint bármely igazgatósági tag helyettesíti, és kell hogy helyettesítse, végre ő és az igazgatósági tagok czégezési jogosultsággal bírnak, s ismételve ismétlem, minden ténykedésükért egyetemleges felelősséggel tartoznak.

Legyen szabad most nekem is egy példát felhozni: tegyük fel az esetet, hogy egy részvénytársaságnak a vezérő igazgatón kívül van 5—6 igazgatósági tagja, ezek között egy királyi közjegyző, most tegyük fel, hogy a nyár idejében 1—2 igazgatósági tag beteg, a többi szabadságon van a királyi közjegyzőn és a vezérő igazgatón kívül; megtörténik most, hogy a vezérő igazgató hirtelen, váratlanul súlyosan megbetegszik, s mi lesz ennek a következménye? az, hogy a királyi közjegyző igazgatósági tag lesz a vezérő igazgató, és pedig a körülményekhez képest, ezen tisztséget huzamosb ideig lesz kénytelen, akarva, nem akarva betölteni, mert igazgatói állásáról (keresk. törv. 192. §) csak a közgyűlésen mondhat le.

Ezeket komolyan megfontolva s figyelemmel arra, hogy a ma érvényben lévő kereskedelmi törvény vezérő igazgatót szorosán véve nem ismer, az alapszabály pedig csak egy intézetre és nem általánosságban irányadó, azt kell elfogadnunk, hogy minden igazgatósági tag tulajdonképpen — esetleg — vezérő igazgató s így az idézett törvény értelmében királyi közjegyző igazgatósági tag nem lehet.

A kereskedelmi törvény életbeléptetése, vagyis 1875. év előtti időben a részvénytársaságok szervezetét az alapszabályok állapították meg, több tekintélyes intézet alapszabályaiból megállapítottam, hogy akkor a társaság ügyeit egy igazgató, egy helyettes igazgató és egy 30 tagból álló választmány vezette, az igazgató, esetleg a helyettes igazgató czégeztek, de a választmányi tagok nem, hanem ezek felváltva egyenként mint napi biztosok, az ülésekben pedig szintén felváltva, hatan-nyolczan működtek az igazgatóval, de egyetemleges felelősséget ténykedésükért egyik alapszabályban sem fedeztem fel.

A közjegyzői törvény keletkezése alkalmával 1874. évben tehát csak ily választmányi tagokról lehetett szó a közjegyzői összeférhetlenség megállapításánál és csakis ezekre nem lett az összeférhetlenség kimondva, az igazgatósági tagokra azonban ez nem volt érthető, mert akkor még igazgatósági tagok nem léteztek s a kettő között nagyon lényeges a különbség.

Ezen kérdésben a temesvári királyi közjegyzői kamara is még 1894. évben felterjesztést intézett az igazságügyi kormányhoz s innen a 3249. I. M. 1894. sz. leiratban azon rendeletet vette, hogy az 1874. évi XXXV. t.-cz. 4. §-ának a) pontja szerint részvénytársaságoknál úgy az igazgatói, mint a felügyelői bizottsági tagság a közjegyzői állással összeférhetlen.

Mindezeket megfontolva dr. Markó Sándor kartársunk példáját követve, én is azon tanácsot adom kartársaimnak: tartózkodjunk részvénytársaságok igazgatósága és felügyelő-bizottságában való részvételtől.

Az új illetékügyi törvényjavaslatról.

A pénzügyminiszter úr nemrég egy törvényjavaslatot terjesztett be a képviselőházhoz, melyben az ingatlanoknak illetékkiszabás végett megállapítandó értékére nézve irányadó 1887 : XLV. törvény-cikket módosítja.

Ezen törvényjavaslat, amennyiben azt a lapokban közölt tartalmából látom, egy fontos körülményt figyelmen kívül hagyott. Ugyanis a javaslat csak az 1887 : XLV. t.-cz. 4. §-ában foglalt minimális értékek módosításáról intézkedik, holott ezenkívül van egy másik törvényünk is, mely alkalmazásba vétetik az illetékkiszabásnál, s ez az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a, mely szerint ha a felek a hagyaték leltározásánál becslést nem kívánnak, ahagyatéki ingatlanok értéke az 1881 : LX. t.-cz. 148. §-ában meghatározott értékben veendő fel a hagyatéki leltárba.

A helyzet tehát jelenleg az, hogy: a) az élők közötti ügyleteknél és azon örökösödési ügyeknél, melyek birói eljárás alá nem tartoznak, az ingatlanok értékelése az 1887 : XLV. t.-cz. 4. §-a szerint történik; b) azon ügyeknél, melyekre nézve örökösödési eljárásnak van helye az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a értelmében az ingatlanok értéke az 1881 : LX. t.-cz. 148. §-ában megállapított kulcs szerint vétetik fel; s a tapasztalásból mondhatom, hogy ezen ügyekben a kincstári közegek is a hagyatéki tárgyalás alkalmával ezen kulcs szerint elfogadott érték szerint szabják ki az illetéket, már csak azért is, mivel ezen érték magasabb s így a kincstárra nézve kedvezőbb az 1887 : XLV. t.-cz. 4. §-a szerinti értéknél.

Az új javaslat semmi tekintettel nincs ezen kétféle értékelésre, s csupán csak az 1887 : XLV. t.-cz. módosítására szorítkozik.

Ezt nem tartom helyesnek két okból. Először is a helyzet ezáltal bizonytalanná fog válni, mert kétséges lesz az, hogy az örökösödési eljárás céljából készítendő leltárakba az ingatlanok mily minimális értékben veendőek fel. Lesznek akik azt fogják mondani, hogy miután az új törvény az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-át expressis verbis nem módosítja, sőt azt egyáltalában meg sem említi, az továbbra is fennáll. Mások azonban azon elv alapján, hogy az újabb törvény az ugyanazon tárgyra vonatkozó régibb törvényt eltörli, a hagyatéki leltárak felvételénél is az új törvényt fogják alkalmazni. Ezen bizonytalanság eloszlátása végett tehát

okvetlenül szükséges, hogy az új törvény intézkedjék aziránt is: érvényben marad-e továbbra is az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a, vagy nem?

De másodszor s ez a fontosabb dolog, ha a kincstár érdekében szükséges, hogy az ingatlanoknak értéke az illetékszabás szempontjából némileg emeltessék, ez azon esetben illusoriussá válik, ha e javaslat által az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a is hatályon kívül helyeztetnék.

Azt megállapíthatjuk ugyan, hogy e javaslatnak tételei az 1887 : XLV. t.-cz. 4. §-ával szemben az ingatlanok értékét magasabb összegben szabják meg, bár hozzátehetjük azt is, hogy ezen emelés útján kihozott értékek az ingatlanok valódi forgalmi értékétől nagyon, de nagyon messze elmaradnak. Ha azonban azt vizsgáljuk, hogy milyen az arány az új javaslat és az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a szerint megállapított értékek közt, következő eredményre jutunk.

1. A földadó alá eső ingatlanok értékét az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a értelmében a földadó százszorosa képezi; eszerint 100 korona kataszteri tiszta jövedelem után a földadó az 1909 : V. t.-cz. 30. §-a szerint annak 20%-a, vagyis 20 korona lévén, az ingatlan értéke 2000 koronát tenne ki. A javaslat szerint az érték a kat. tiszta jövedelem 26-szorosa lenne, vagyis 100 korona kat. tiszta jövedelemnél 2600 K. Ezeknél az ingatlanoknál tehát van némi értékemelkedés.

2. A házbéradó alá eső ingatlanoknál azonban úgy áll a dolog, hogy a javaslat szerint a nyers jövedelemnek Budapesten 13-szorosa, s más helyeken 12-szeres összege a minimális érték, vagyis 100 korona házbér nyersjövedelemnél a ház értéke 1300 K, illetve 1200 K; az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a szerint az ingatlan értéke a házbéradó százszorosát képezi, a házbéradó pedig az 1909 : VI. t.-cz. 17. §-a szerint a nyersjövedelem után Budapesten 16%, a többi városok és községekben a törvényben részletezett fokozatok szerint 14%, 11% illetve 9%, eszerint a törvényes minimális értéke e házbéradó alá eső házaknak 1600 K, 1400 K, 1100 K, illetve 900 K, s itt most már az a helyzet áll elő, hogy a javaslat csak a két utóbbi osztályba tartozó városok és községekre nézve emeli a minimális értéket, ellenben Budapestre és az általános házbéradó alá tartozó azon városok és községekre nézve, amelyeknek lakossága legalább 15000 lélekből áll, azt leszállítja.

3. A házostályadó nézve pedig a javaslat mindenütt leszál-
lítja az értéket a hagyatéki leltárakba eddig felvett értékekkel
szemben. Ugyanis a házostályadó alá tartozó ingatlanoknál a
házak értékét a javaslat szerint a házostályadónak 150-szerese,
s az 1894 : XVI. t.-cz. 42. §-a szerint annak 200-szorosa képezi.
Minélfogva egy olyan háznak értéke, melynél a házostályadó
24 korona, a javaslat szerint 3600 korona lesz, aminek értéke az
eddig hagyatéki leltározási kulcs szerint 4800 korona volt.

Az új javaslat tehát az előadottak szerint az 1894 : XVI. t.-cz.
42. §-ának intézkedéseivel szemben csak a földadó alá eső ingat-
lanoknál és a házbéradó alá eső ingatlanok egy részénél fog
értéknagyobbodást előidézni, ellenben a házbéradó alá eső ingat-
lanok másik részénél és a házostályadó alá tartozó összes ingat-
lanoknál értékcsökkenést fog okozni.

Miután pedig alig hihetem, hogy a kormány a javaslat által
bármilyen irányban is az ingatlanok minimális értékének leszállítását
őhajtotta volna elérni, s miután a javaslatban a hagyatéki leltárak
felvételénél fennálló szabályoknak sem további fentartása, sem
módosítása iránt nincsen semmi intézkedés, ez okból vagyok bátor
az érdekelteknek figyelmét a javaslatnak ezen hiányosságára felhívni.

Dr. Markó Sándor
rozsnyói kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Hagyatéki eljárás.

21. A kir. ítélőtábla az elsőbiróság végzésének azt a neheztelt
részét, melylyel egy budapesti utraquisticus gyermekkórház javára
alapítványul rendelt hagyományösszeg tekintetében az ellentétes
igényű érdekeltek a törvény rendes útjára utasítottak, helyben-
hagyja indokai alapján és még azért is, mert az 1894. évi XVI. t.-cz.
82. § 6. bekezdése értelmében az örökösöktől kétségbevonat hagyomá-
nyok az örökösök ellen intézett külön keresettel követelhetők, és
mert a fent felhívott törvény 83. §-a szerint csak az örökös kérelmére
szabhat ki a hagyatéki bíróság a hagyományos részére a kereset
beadására 30—60 napi záros határidőt a hagyomány érvényesítése
iránt, nem pedig az örökös vagy örökösök részére a hagyományos
kérelmére. (Budapesti kir. tábla 1910. november 23. 6504/1909. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

22. A végrendelet bevezető részében a „végrendelet alkotók“,
befejező részében pedig „ez a végrendelet befejeztetett“ kitétel fedi
a végrendeletkézőnek az 1876 : XVI. t.-cz. 6. §-ában megkivánt azt
a kijelentését, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza.
Ebben a tekintetben tehát a kir. Curia a végrendeletben alaki
hiányt nem talál; érvényességi kellék hiányát látja azonban abban,
hogy a végrendeleten nem igazolják a tanuk azt, hogy a végrendelet
felolvastatott és hogy az örökös az azt kézjeggyével ellátta; mert
ennek az igazolását nem foglalja magában sem a végrendeletnek
az a végső mondata: „Ez a végrendelet befejeztetett és a tanuk
által megerősített“, sem az, hogy F. Gy. tanu mint a végrendelet-
kéző névirója írta alá a végrendeletet. A kir. Curia a másodbiróság
ítéletét ezek alapján s többi megfelelő indokaiból hagyta helyben,
mindazonáltal a rendelkező részben írt változtatással, mert a vég-
rendeletet csak azok irányában lehet érvénytelennek nyilvánítani,
akik azt keresettel megtámadták s következésképpen csak rájuk
nézve lehet a törvényes örökösödési jogot a hagyatéknak a törvénynél
fogva őket illető hányadára megállapítani; és nem lehet az egyik
törvényes örökös keresete folytán az egész hagyatékra, tehát a
keresettel fel nem lépő törvényes örökösökre is kimondani a vég-
rendelet érvénytelenségét s a törvényes örökösödés rendjét; áll ez
az elv B. Gy. IV. r. alperesre is, habár ő elleniratában a felperesek
keresetéhez csatlakozott, mert ő abban a perben a végrendeleti
örökössel szemben perben nem áll, tehát közöttük való jogvitát
ebben a perben eldönteni nem is lehet. (Curia 1910. december 28.
3847. sz.)

*

23. A jelen esetben az 1876 : XVI. t.-cz. 5. §-a lévén alkal-
mazandó, e § szerint a végrendelet érvényességéhez elégséges, ha
a végrendeletkéző a tanuk együttes jelenlétében kijelenti, hogy az
okirat az ő végrendeletét tartalmazza s azt előttük aláírja, s hogy
ez megtörtént, a tanuk a végrendeleten bizonyítják; már pedig a
végrendelet záradékában a végrendeleti tanuk azt igazolják, hogy
az örökös a végrendeletet, miután az előtte felolvastatott, akara-
tával egyezőnek jelentette ki és sajátkezűen aláírta, ezeket pedig a
végrendeleti tanuk bizonyítják.

Igaz ugyan, hogy G. és M. tanuk azt vallották, hogy örök-
hagyó a végrendelet felolvasása után nem azt jelentette ki szóval,
hogy az okirat az ő végakarát tartalmazza, hanem csak annyit
mondott, hogy „jól van“; de ez a körülmény valósága esetén sem
érintheti a végrendelet érvényességét, mert a „jól van“ kijelentés a

felolvasott végrendeletre alkalmazva, teljesen azonos értelmű, mintha a végrendelező azt jelentette volna ki, hogy a felolvasott okirat az ő végrendeletét tartalmazza. (Curia 1910. november 8. 3199. sz. a kassai tábla indokainak hhagyásával.)

*

24. A végrendelet tartalmából megállapítható, hogy a törvény által az írásbeli magánvégrendeletre nézve meghatározott érvényességi alaki kellékek betartottak; a felolvasás tanusításának elmulasztása a jelen esetben a végrendelet érvénytelenítésére okul nem szolgálhat; mert a végrendelező s a tanuk nagyobb része által nem értett magyar nyelven szerkesztett végrendelet felolvasása czéltalan lett volna, és azt teljesen pótolja a végrendeletnek román nyelven történt megértelmezése, amely megértelmezés, hogy nem felelt volna meg a végrendelet tartalmának, a felperes nem is állította; és mert a végrendeletből kitűnik és G. és T. is bizonyítja, hogy a végrendeletet végrendelező kézjeggyel sajátkezűleg ellátta. (Curia 1910. november 11. 2620. sz. a nagyváradi tábla indokainak hhagyásával.)

*

25. Helyes az elsőbiróságnak az az álláspontja, hogy a végrendeletet érvénytelennek tekintette azért, mert azt az örökhagyó visszavonta; mert bizonyítva van, hogy örökhagyó a végrendeletét a hatósági őrizetből azzal a szándékkal vette magához, hogy ezt megsemmisíti és ezt csak azért nem tette meg, mert gazdasszonya azt tőle elvette és elhitette vele, hogy azt ő már eltépte. Az örökhagyónak az a ténye tehát, hogy megnyugodott gazdasszonyának azon állításában, hogy ő a végrendeletet megsemmisítette, ugyanazon tekintet alá esik, mintha a végrendeletet maga az örökhagyó semmisítette volna meg. (Curia 1910. október 26. 3025. sz. a szegedi tábla indokainak hhagyásával.)

*

26. Az írásbeli végrendelet az 1876: XVI. tcz. 35. §-a szerint szóbelileg is érvényesen visszavonható ugyan, szükséges azonban, hogy a szóbeli visszavonó nyilatkozat az id. tcz. 15. §-ának megfelelő alakszerűséggel tétessék, felperes azonban örökhagyónak ilyen alakszerű visszavonó nyilatkozatát nem bizonyította.

B. O. és B. tanuk ugyanis csak azt bizonyítják, hogy örökhagyó midőn felperessel a községházánál az N. a. adásvevési szer-

ződést megkötötte, K. I. jegyző ama figyelmeztetésére, hogy a szerződés által végrendelete megsemmisül, együttes jelenlétükben akként nyilatkozott, hogy maga is úgy akarja. Ez a nyilatkozat, amelyet különben is csak az említett harmadik tanu, tehát nem az 1876. XVI. tcz. 15. §-ában megkivánt négy együttes jelen volt tanu bizonyít, amennyiben K. I. tanu szerint örökhagyó a kérdéses alkalommal végrendelet létezéséről említést sem tett, hanem csak azt jelentette ki, hogy halála előtt még végrendelezni is akar, a végrendelet visszavonásával nem egyértelmű, mert a visszavonás érvényéhez ennek határozott és félre nem érthető kijelentése szükséges; a kérdéses nyilatkozat azonban az örökhagyónak azt a téves jogi felfogását foglalja magában, hogy a végrendelet az adásvételi szerződés megkötése után megsemmisült, minélfogva ez a nyilatkozat még ha az a négy együttesen jelen volt tanu előtt tettnek volna tekinthető, a végrendelet visszavonását meg nem állapítja.

H., P., D., V. stb. pedig az örökhagyónak csak egyes, előttük különböző időben tett kijelentéseiről tanuskodnak, nevezetesen: hogy a végrendeletet az adásvételi szerződés által megsemmisültnek tekinti, hogy a végrendeletet elsőrendű alperestől vissza fogja kérni s hogy azt tényleg kérte elsőrendű alperestől, aki azonban azt mondotta, hogy a végrendeletet elvesztette, majd pedig hogy a tűzbe dobta. Ezek a különböző alkalmakkor tett kijelentések az 1876: XVI. tcz. 15. §-ában megkivánt alaki kellékekkel bíró érvényes visszavonó nyilatkozatoknak szintén nem tekinthetők. (Curia 1910 november 29. 3593. sz.)

*

27. Örökhagyó végrendeletében összes vagyonáról akként rendelkezett, hogy azt egyenlő arányban örököljék B. I. és neje, amiből kétségtelen örökhagyónak az a szándéka, hogy vagyonában törvényes örököseit részesíteni nem kívánta, s hogy a kinevezett két örökös részesedésére nézve általa megjelölt arány nem a hagyaték valamely meghatározott részére, hanem csupán az örökösök egymásközi osztályára vonatkozik; ily körülmények közt tehát azon esetben, ha a kinevezett örökösök közül az egyik kiesik, annak része a bekövetkezett növedékjognál fogva a másik kinevezett örökösnek jut. (Curia 1910. november 24. 4941. sz.)

*

28. A felperes nem vitás követelésének kielégítési alapjául a keresetben megjelölt s a dányi 82. sz. tjkvben A) II. és IV. alatt felveit ingatlanokat kétnegyed részben alperesek köteles részük fejében kapták. A felek egyező előadásából megállapítható eme

tényállás alapulvételével és arra való tekintettel, hogy — amint a másodbiróság kifejtette — az írott hitbér jogi természeténél fogva a férj által halála esetére, neje részére tett ajándékozás lévén, ilyen ajándékozásból eredő követelés a kötelesrészre jogosítottnak erre vonatkozó igényét nem csorbíthatja. Már pedig alperesek örökhagyó hagyatékából kötelesrészüket meghaladó értékben eddig nem részesültek: ugyanazért a másodbiróságnak jogi döntése annyiban helyes, hogy felperest írott hitbér iránti követelésével a tekintetben elutasította, hogy azt és annak kamatai alperesek a kötelesrészük fejében kapott ingatlan jutalékaik erejéig felperesnek megfizessék s illetőleg tőrjék, hogy azokból magát felperes kielégíthesse. Minthogy azonban a fent megjelölt ingatlanoknak kétnegyed részét felperesnek az alperesek utóöröklési jogával terheltén adta át a hagyatéki bíróság és felperes javára, a tulajdonjogot a telekkönyvi hatóság ilyen értelemben be is kebelezte; minthogy továbbá felperes keresetében és bésőbbi perirataiban követelésének kielégítési alapjául a dányi 82. sz. tkvi betétben A) II. és IV. alatt felvett összes ingatlanokat, tehát azoknak a felperes tulajdonául bejegyzett és az alperesek utóöröklési jogával terhelt kétnegyed részét is megjelölte és a keresetnek erre vonatkozó megítélése alperesek kötelesrészét nem csorbítja, de alperesek ellenvégiiratukban kifejezetten is kijelentették, hogy nincs ellenvetésük az ellen, ha felperes követelését az ő tulajdonába az alperesek utóöröklési jogával terheltén átadott részekből kielégíti, ennél fogva a másodbiróság ítéletének a per fő tárgyáról rendelkezését részben s a most felhozottaknak megfelelően meg kellett változtatni. (Curia 1910. december 15. 4593. sz.)

29. A kötelesrészre jogosított örökösökkel szemben az örökhagyónak minden olyan vagyónátruházása, melylyel az örökhagyó vagyont akként kevesbíti, hogy az átruházás ellenértékét bíróilag nem érvényesíthető kötelem képezi, ajándékozásnak minősítendő, mert az ellenkező jogi felfogás a kötelesrészre jogosított örökösök ebbeli igényének az örökhagyó által való kijátszására vezetne.

Az örökhagyó az E) alatti szerződéssel a románresiczai 69. sz. tjkvben foglalt ingatlanának felét alperesre az attól átvett 200 frt készpénz megtérítése és háztartása és gazdasága vezetésében teljesített és még teljesítendő szolgálatai jutalmazásául ruházta ugyan át, a fentebb előadottak szerint azonban az alperes a jelzett szolgálatokat az ágyassági viszonyból kifolyólag teljesítvén, az ezek fejében tett díjazás a felperesekkel szemben ajándékozásnak minősül és így az E) a szerződésben valóságos ellenértékül csak a felperesek által beismert 200 frt szolgál. Minthogy

pedig az átruházott ingatlanok az átruházáskor a meghallgatott szakértők egybehangzó véleménye szerint 1017 K 50 fill. értéket képviseltek, a 400 K tényleges ellenérték levonása után az I. r. alperes az E) a szerződéssel 617 K 50 fill. ajándékozott meg. (Curia 1910. december 9. 5002. sz.)

*

30. Közöséges örökös helyettesítés esetén, ha az első helyen megnevezett örökös a végrendeletet túléli s az örökségbe belép, a helyettesítés hatályát veszti. Ehhez képest amennyiben a néhai T. A. végrendeletében közöséges helyettesítés foglaltatnék, mint-hogy az első helyen megnevezett örököse kisk. T. V. atyját túlélte, az örökség reá a maga teljességében megnyílt, az alperes javára szállott közöséges helyettesítés elenyészett és ennél fogva kötelesrészről szó nem lehetvén, T. V.-nak halálával az oldalörökösöknek arra nyílt volna joguk, hogy a T. A.-ról kisk. T. V.-ra szállott ági vagyont egészben követelhesék.

Minthogy azonban felperesek a végrendeletet maguk sem akként értelmezték és megnyugodtak az elsőbiróság ítéletének abban a helyes értelmezésében, hogy T. A. végrendelete hitbizományi helyettesítést foglal magában és hogy ennél fogva a kir. Curia polgári szakosztályának 47. számú döntvénye értelmében az utóörökös rendelés a gyermek köteles részére ki nem terjed, következésképpen a reá akként hagyott vagyon a kötelesrész erejéig a gyermek végrendelet jogát nem korlátozza, sem a gyermek végrendelet nélkül elhalálása következtében beállott törvényes öröklés akadályául nem szolgálhat és minthogy a kir. Curianak 47. p. számú teljes ülési döntvénye azt is kimondja, hogy a törvényes osztályrészre jogosultnak ez a joga, ha annak érvényesítése előtt elhal, átszáll az ő örökösöire: helyesen állapította meg az elsőbiróság felpereseknek mint a végrendelet nélkül elhalt kisk. T. V. oldalági örökösöknek kereseti jogosultságát.

Nem vehető figyelembe alperesnek arra alapított védekezése, hogy miután a néhai T. A. végrendeletét kisk. örököse gyámhatósági jóváhagyással is megerősített egyezséggel elfogadta, alperesnek a végrendeletben szabályozott utóörökösödési joga az egész vagyona feltétlenné vált, nem pedig azért, mert az említett egyezés mellett, hogy az abban résztvevő alperes s az általa képviselt kisk. gyermeke között nyilvánvaló érdekellentét forgott fenn, alapján véve érvénytelen, amennyiben az a kisk. kötelesrészét sértette és mert a kiskorú az örökségről, illetve kötelesrészéről gyámhatósági jóváhagyás mellett sem mondhatván le, az ilyen egyezés a kiskorút annak megtámadása nélkül sem kötelezte, így az egyezés hatálytalan az örökösökkel, a felperesekkel szemben is. Mindezek-

nélfogva s elfogadva az elsőbíróság ítéletének a vagyonági minőségére s a kötelesrész kiszámítására vonatkozó indokolását, a kir. Curia a per főtárgyára a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával, az elsőbíróság ítéletét hagyta helyben annak figyelembevételével is, hogy alperes időközben újra férjhez menvén, özvegyi joga is megszűnt, annak szabályozása tehát nem szükséges. (Curia 1910. december 15. 3640. sz.)

*

31. A kötelesrész a hagyaték állagából adandó ki s így annak fizetésére csak az állag örököse kötelezhető, amidőn azonban a hagyaték állagának haszonélvezete egy harmadiknak lett az örökhagyó által hagyományozva, ez a hagyomány nem zárja ki annak a jogelvnek az alkalmazását, amely szerint a kötelesrész azonnal adandó ki az arra hivatott örökösnek, mert ilyen esetben a kötelesrész nemcsak a hagyatéki állagnak a kötelesrészre jogosulttól való elvonásával, hanem azáltal is van megsértve, hogy a haszonélvezet is elvonatott.

Ezeknek következménye, hogy a jelen esetben, amidőn a hagyaték állaga az I. r. alperesnek, a hagyaték haszonélvezete pedig a II. r. alperesnek lett hagyományozva, az I. r. alperest a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával az azonnali fizetésre, a II. r. alperest pedig mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával, annak türéseire kellett kötelezni, hogy felperes az őt megillető kötelesrészt a II. r. alperes haszonélvezeti jogára való tekintet nélkül behajthassa a hagyaték állagából. (Curia 1910. december 21. 3317. sz.)

*

32. A felperesek követelésének alapját tevő A) alatti okirat tartalma eme kifejezés nélkül is, „mely hozomány, amíg élek nem követelhető“, nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy alperes akarata arra irányul, hogy a felpereseknek ígért 30,000 K hozományt életében kifizetni nem köteles, hanem az ígért hozományi tőkének megfelelő 1500 K évi járadékot fogja kiszolgáltatni.

Minthogy pedig hozomány adására a szülő kötelezve nincs, s a hozomány adása csak önkénytes adomány, annak kifizetésére alperes azért sem kötelezhető, mert az okirat szerint életben létének a tartamára csupán az ígért hozományi tőkének megfelelő évi járadék kiszolgáltatására kötelezte magát.

A biztosítást illetően a felperesi részről utólagosan, de még a házasságkötés előtt beirtnak állított ez a kifejezés: „Ezen nyilat-

kozat alapján ingatlanaimon telekkönyvi bejegyzés nem eszközölhető,“ szintén nem tekinthető a kötelezettségvállalás megváltoztatásának, mert alperes ezt utólagos beirásnak, azzal a korlátozással, beismerte ugyan, hogy az okirat kiállítása s aláírása után nyomban még az elsőrendű felperes jelenlétében beirta az okiratba; de mert a felperesek válaszában abból a tartalmából, hogy „a hozománynak más módon való biztosításáról (kivéve a telekkönyvi biztosítást) nem mondtunk le,“ önként következik, hogy a peres hozománynak telekkönyvi biztosítását az alperes nemcsak nem ígérte meg, a felperesek pedig nemcsak nem kívánták, hanem arról le is mondtak; következőleg az okiratnak az említett tilalommal való kipótlása épen csak a felek egyéni akaratának a kifejezése.

A telekkönyvi biztosítás tehát megengedve nem lévén, kétségtelen, hogy az alperes akarata más, főleg készpénznek bírói létbe helyezésével való terhebb biztosításra sem irányult; a hozomány önkénytes adományi jellegénél fogva pedig a hozományt ígérő fél, az arra vonatkozó kifejezett kötelezettség vállalása nélkül, a hozományi tőkét biztosítani nem tartozik. A felpereseket tehát az elsőbíróság helyesen utasította el keresetükkel. (Curia 1910. október 25. 2033. sz. a szegedi tábla indokainak hahagyásával.)

*

33. A Jászkun statutum 1. §-ának az az intézkedése, hogy a jászkun özvegy csak akkor maradhat a férj vagyonában, hogy abból éljen, ha a férj másként nem rendelkezett, nem értelmezhető akként, hogy a férj ok nélkül megfoszthatja nejét özvegyi jogától. (Curia 1910. november 29. 2735/910. sz.)

*

34. Az elsőrendű alperes férj, mielőtt az 1880. év elején a jászkunkerületi I. községbe költözött s ott később községi illetőséget szerzett, a Hevesmegyében fekvő, tehát a Jászkun kerülethez nem tartozó A. községben birt községi illetőséggel, s így minthogy az örökhagyó s az elsőrendű alperes házastársak voltak már akkor, amikor az 1880-ban Jászkerekegyházára költöztek, az örökhagyóval történt házasságra lépése idején is elsőrendű alperesnek A. községi illetőségűnek kellett lenni.

A mindig egységesen elbírálandó közszerzeményi igény a házasság megszűnésével válik ugyan érvényesíthetővé, azonban a közszerzeményi igényhez maga a házassági életközösség és így elsősorban a házasságkötés szolgáltatván a jogalapot, annak elbírálásánál, hogy a nőnek pusztán a házassági életközösségnél

fogva van e közszerzeményhez igénye, rendszerint a férjnek a házasságkötés idején fennálló személyi állapota az irányadó.

Minthogy pedig a házasságkötés idején elsőrendű alperes férj a jászkun kerületen kívül az ország egyéb részében és így olyan helyen birt. községi illetőséggel, ahol a fennálló törvények értelmében a hasonló foglalkozású és személyi állapotú férjnek nejét közszerzeményi igény egymagában a házassági életközösségnél fogva is megilleti, örökhagyó a közszerzeményhez való igényt elsőrendű alperessel szemben már a házasságkötéssel megszerezte s az ekként megszerzett igényt (a nő a férjét követni tartozván) az egyedül a férj elhatározásától függő annál a ténynél fogva, hogy a férj jászkun kerületbe, tehát olyan területre költözött, ahol a fennálló szabályok értelmében egymagában a házassági életközösség a nőnek közszerzeményi igényt még nem biztosít, el nem veszthette. (Curia 1910. november 30. 3607. sz.)

*

35. Sz. és R. végrendeleti tanuk által bizonyítva van, hogy ők ugyan a végrendelet tartalmát nem ismerték s a végrendelet záradékát sem ők irták, de a végrendeleten és a záradékon feltüntetett kelet napján (1899. márczius 26.) az általuk személyesen ismert R. J. örökhagyó az ő együttes jelenlétükben kijelentette, hogy az az ő végrendelete, együttes jelenlétükben aláírásával ellátta, azután pedig a végrendeletre már rávezetve levő záradékot annak olvasása után mindketten mint tanuk, aláírták. A végrendeletnek ez a formája úgy az ügymenet, mint az alak szempontjából megfelel az 1876 : XVI. t.-cz. 1., 3., 4., 5., 7. §-aiban megszabott kellékeknek; mert a per adataiból megállapítható, hogy az 1899. márczius 26-án kelt végrendeletet egész terjedelmében örökhagyó önkezüleg írta és aláírásával ellátta, hogy továbbá az idézett törvény-cikk 5. §-a szerint szükséges tények a tanuk előtt lefolytak és hogy a végrendelet a szükséges két jelen volt tanu záradékolásával a végrendelet helyének, időpontjának kitételével s minden egyéb törvényes kellékekkel is el van látva és mert magábanvéve az a körülmény, hogy a végrendeleten az idézett t.-cz. 5. §-ának megfelelő záradék szövegét nem a tanuk egyike, hanem maga a végrendeletző írta, a végrendeletet alakilag hiányossá és ekként érvénytelenné azért nem teszi, mert a 4. és 5. §-ok egybevetéséből kétségtelen, hogy az írni-olvasni tudó tanuk névaláírásán kívül a záradéknak a tanuk által való írása érvényességi kellékként megszabva nincs.

A végrendeletnek azon végső szavaiból: „többi kívánataimat és kéréseimet egy külön levélbe foglalandom“ vont az a következtetés sem helyes, hogy a végrendelet kiegészítés fentartása mellett alkottatván — a kiegészítés elmaradása miatt az egész végrendelet

érvénytelen; mert örökhagyó a törvényes formában alkotott végrendeletében egész hagyatékára nézve az öröklési rendet kimerítően szabályozta; ha már most az örökhagyó, ki önmaga alkotta a törvényes formának mindenben megfelelő végrendeletét, aki tehát az érvényes végrendelet alkotásának törvényes kellékeivel tisztában volt — önmaga alkotta végrendeletében egy levélben — tehát nem az érvényes végrendelet törvényes formájában — még közlendő egyéb kívánatairól és kéréseiről tesz említést, ez alatt nem érthette a végrendeletnek olyan kiegészítését, amely magát a végrendeletben szabályozott öröklési rendet érinthette volna, amely tehát kifogás esetében érvénytelenül úgy sem birhatott volna, hanem az alatt az örökhagyó olyan kisebb hagyományokra és meghagyásokra vonatkozó utasítást értett, melyeknek teljesítését az örökösztől kötelező erejű rendelkezés nélkül is elvárta, amelyek azonban a megszabott öröklési rendet és ekkép magának a végrendeletnek érvényességét nem érintették volna.

Ezek szerint az örökhagyó hagyatékára nézve az öröklési rend szabályozójául elsősorban a végrendelet rendelkezései szolgálnak. Ami már most a végrendelet tartalmának értelmezését illeti, elsősorban a végrendeletző valódi akarata és célja az irányadó.

Megállapítható, hogy örökhagyó végrendelete a végrendeletző idején birtokában volt minden vagyona kiterjedt s megállapítható a valódi akarata és célja is, hogy végrendeletében az öröklési rendet egész vagyona nézve kimerítően szabályozza.

Ezt szem előtt tartva, a végrendelet 1. pontjának azt a rendelkezését, hogy: „minden ingó és ingatlan vagyonomat, mely T. megyében N., B., K., K. és B. községekben fekszik és Budapesti házamat minden virtuális jogaimmal együtt R. I. fiára, R. M.-re hagyományozom, akként, stb.“ nem lehet másként érteni, mint úgy, hogy az örökhagyó minden vagyona, melyet végrendelet 3. pontjában külön intézkedés tárgyává nem tesz, az 1. és 2. pont alatti megszorítással és korlátozással kiskoru R. M. alperest jelölte ki örökösévé s hogy az 1. pontban a vagyon fekvésének megjelölése nem olyan célzattól történt, hogy az 1. pont rendelkezése csupán a felsorolt helyeken fekvő vagyona terjedjen ki, hanem csak arra szolgált, hogy a vagyon fekvése iránt tájékoztatást nyújtson.

Habár tehát való is az, hogy az örökhagyó végrendeletében általános örökös kifejezetten nem nevezett meg, a végrendelet 1. és 2. pontjának rendelkezése, amely a 3. pontban intézkedés tárgyává nem tett minden vagyona nézve bizonyos megszorítással és korlátozással kiskoru R. M. alperest tette örökösévé, az általános örökös nevezéssel egyjelentőségű s így minden olyan hagyatéki vagyona kiterjed, amely a 3. pontban külön intézkedés tárgyává téve nincs.

A végrendelet ilyen értelmezése mellett az 1. és 2. pont rendelkezése kiterjed a k—i és b—i ingatlanra, melyet örök-

hagyó csak a végrendelet megalkotása után 1904-ben szerzett s amely fekvése szerint természetesen a végrendeletben megjelölhető sem volt.

A 3. pontnak az a rendelkezése, hogy „a T. bankban elhelyezett betéteimet, 160,000 K-t, nemkülönb 140 bankrészvényt más kisebb tőkémel együtt szintén kiskoru R. M.-nek hagyományozom, tartozik azonban azokból a n—i sirketben a családhoz tartozóknak sirboltot emeltetni“, a végrendelet 1. és 2. pontjának általános rendelkezésével szemben kivételt állapít meg ugyan, de a két intézkedés egybevetéséből kétségtelenül kitűnik, hogy a kivételes intézkedést örökhagyó a mindkét intézkedésben örökössé kinevezett kiskoru R. M. érdekében tette, mert míg az 1. pontban megjelölt vagyonban az 1. és 2. pontban foglalt megszorítással és korlátozással tette a kiskoru R. M.-t örökössé, addig a 3. pontbeli vagyonra nézve a nevezett alperest csak aránylag kisebb terjedelmű meghagyással terhelte meg s így erre az utóbbi vagyonra nézve az alperes rendelkezési jogát kevésbé korlátozta.

A kizárólag a kiskoru R. M. alperes érdekében felvett erre a kivételes intézkedésre, illetve arra a körülményre, hogy ez a kivételes intézkedés az abban megjelöltekhez hasonlóan hagyatéki vagyont ki nem meríti, a törvényes örökösök jogot annál kevésbé alapíthatnak, mert az idézett pont azon tartalmából, hogy a T. bankban elhelyezve volt betétjének összegét csak megközelítőleg említi fel, a 140 részvényt közelebbről meg nem jelöli, az intézkedés tárgyává tett „más kisebb tőkékről“ csak általánosságban egy olyan gyűjtőnévvel emlékezik meg, amely alá vonható a betét és részvény is, megállapítható, hogy az örökhagyó eme kivételes intézkedésben nem takarékpénztári betétjének bizonyos mennyiségéről, részvényeinek csak bizonyos meghatározott számáról, hanem vagyonának bizonyos hasonló egész tömegéről kívánt végrendelkezni, tehát összes betétjeiről, részvényeiről és ezekkel egy tekintet alá eső készpénzéről, egyéb értékpapírjairól és kölcsönköveteléseiről is.

Különb is kétségtelen lévén az, hogy mindazon hagyatéki vagyonra nézve, amely a 3. pontban kivételes intézkedés tárgyává téve nincs, az 1. és 2. pont kiterjed s hogy a kivételes intézkedést az örökhagyó a mindkét intézkedés szerint egyaránt örökös alperes érdekében tette, egyedül a nevezett örökös s a 2. pontban utóörökösökül egymást helyettesítve kijelölt fitestvérek közt tehető vita is döntés tárgyává, hogy mire terjed ki a végrendelet általános rendelkezése és annak különös rendelkezése, de az a kérdés a törvényes öröklésre hivatott felperesre nem tartozik, mert amely része a hagyatékknak a kivételes intézkedés alá nem vonható, arra az általános rendelkezés hatálya terjed ki.

Az 1. pontnak az a rendelkezése, hogy az ott megjelölt vagyon birtokába csak 24 éves korának betöltésével léphet, addig pedig a

vagyonkezelésre örökhagyó az örökös szüleit felkéri, nem jelenti azt, hogy az örökhagyó az örökös 24 éves koráig a vagyon jövedelméről nem intézkedett s így erre az időre a jövedelem a törvényes örökösöket illeti, mert ez a rendelkezés nem a haszonvételekben, hanem csak a vagyonkezelésben korlátozza a kiskorú örököst, ami pedig nem azonos jelentőségű s így ezen rendelkezésnek helyes értelmezése csak az lehet, hogy a szülők az örökös 24 éves koráig a hagyaték idetartozó részét az örökös javára kezeljék.

Az utóörökösökre nézve felhozottak pedig felperes érdekében figyelembe vehetők azért nem voltak, mert utóörököst csak maga az örökhagyó nevezhet ki, amennyiben tehát a végrendeletben kijelölt utóörökös vagy utóörökösök még az örökös életében elhalnának, az utóörökléssel terhelt vagyon még az örökös életében felszabadul s afelett az örökös korlátlanul rendelkezhetik, ha pedig afelett az örökös nem rendelkeznek, törvénytől fogva az örökös törvényes örökösöire, de nem az örökhagyó törvényes örökösöire száll, nincs helye tehát annak, hogy az utóörökös vagy utóörökösök elhalta esetére az örökhagyó által kijelöltekén kívül mások is kijelöltesse. (Curia 1910. november 15. 3968. sz. a budapesti táblai indokainak hagyásával.)

*

36. Téves az elsőbiróságnak a másodbiróság által szintén elfogadott az az indoka, amely szerint az elme gyengeségben szenvedő egyén által a gondnokság alá helyezését megelőzően kötött ügyletek a tékozlás miatt gondnokság alá helyezettnek jogügyleteivel érvényükre nézve egy tekintet alá esnek, mert az elme gyengeség miatt gondnokság alá helyezett által gondnokság alá helyeztetését megelőzően kötött ügyletek érvényére az bír döntő befolyással: vajjon birt-e az illető az ügylet kötése idejében az ügylet lényegéről és következményeiről kellő belátással? (Curia 1910. december 21. 3885. sz.)

*

37. A szerződésben foglalt azt a kijelentést, hogy alperes úgy adja el az ingatlant, amint ő azt bírja, vagy birni jogosult, közelebbi meghatározás hiányában nemcsak az ingatlan térfogata, hanem mindazokra a köz- és magántartozásokra kiterjedőnek kellett tekinteni, amelyek az adásvételi szerződés megkötése idejében fennálltak és az ingatlan tulajdonosa ellen érvényesíthetők voltak. Ilyen még fennállott teher volt a kérdéses telekre vonatkozó betét B) lapján 17. sorszám alatt foglalt bejegyzésből származó s az adásvételi szerződés megkötése idejében még hatályban volt az a kötelezettsége a telek mindenkori tulajdonosának, hogy

a telek mellett elvonuló új utca területének a telek mentén fekvő fele részét vagy sajátjukból megszerezni és közterületként bejegyezni, vagy annak a közhatóság által fizetett önköltségi árát megteríteni tartoznak, mert az adásvételi szerződés megkötése idejében az új utca tényleg meg volt ugyan már nyitva, de a kérdéses háztelek mentén elvonuló utcazarész önköltségi árát sem az alperes, sem az előző telektulajdonosok meg nem fizették. Ennélfogva s tekintettel arra, hogy a csatolt közigazgatási iratokban foglalt adatok szerint a kérdéses utcazarésznek, a kereseti követelésnek megfelelő önköltségi árát abban a kényszerhelyzetben, hogy az építkezési engedélyt különben meg nem kapta volna s az üres telket céljának megfelelő módon különben nem használhatta volna, a székesfővárosi tanács fokozatos felebbezések után jogerőre emelkedett határozata folytán a felperes jogelőde volt kénytelen megfizetni; alperes a tehermentességért általa minden korlátozás nélkül elvállalt szavatosságból folyólag a kereseti követelés megfizetésére az elsőbíróság által helyesen köteleztetett. (Curia 1910. december 28. 1380. sz.)

*

38. A gyermek törvényes származását csak a férj támadhatja meg, kivéve, ha létéről nem tudott, vagy a megtámadásban állandóan akadályozva volt. E feltételek fennforgása mellett a törvénytelen származás örökösödési perben is vitatható, de csak a családi állással (status) kapcsolatosan, mi végből az anyának is perben kell állania. (Curia 1910. november 30. 3575. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

39. A bélyeg- és illetéktörvények és szabályok 4. §-ának 3. c) pontja szerint a dologi jogok szerzését tárgyazó telekkönyvi bejegyzéseknél, melyektől a százalékos illeték 56 koronát meg nem halad: az illeték bélyegjegyeknek használata által rovandó le. A 24. §-nak első bekezdése ugyanezt a szabályt ismételi, kimondván, hogy a bejegyzési illeték 56 koronáig bezárólag kötelezőleg csakis bélyeggekkel rovandó le és pedig olyképen, hogy a megfelelő bélyegjegyek a beadvány első példányára ragasztandók és az így felragasztott bélyegjegyek pénzértéke a beadvány külzetére betűkben ráírandó. E hivatkozott törvényrendeletekből szükségképpen következik, hogy a bélyegjegyekben lerovandó bejegyzési illetéknek a hivatkozott 24. § szerinti lerovására csak az lehet kötelezve, aki a

bejegyzés tárgyában a telekkönyvi hatósághoz a beadványt benyújtja, mivel másnak az a 24. § szerinti bélyeglerovásnak eszközlése módjában nem is állhat. (18366/1909. P. sz.)

*

40. A helyiérdekű vasutak az 1880. évi XXXI. törvény által biztosított illetékmentesség nem személyes, hanem tárgyi mentesség és az az előmunkálatok teljesítése végett kötött szerződésről, szóló okiratra is kiterjed. (18730/1909. P. sz.)

*

41. Ha a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. törvény-czikk 39. és 40. §-ában megállapított fizetési határidők valamelyikének utolsó napja vasárnapra vagy a Gergely-naptár szerinti ünnepnapra esik, akkor a határidő a legközelebbi köznapon jár le. (3624/1910. P. sz.)

*

42. Ha az életjáradékért kapott ingatlant a szerző fél az elvállalt életjáradék alól való fölmentése ellenében visszaadja az átruházónak, a visszaruházó szerződés illetve az ingatlan értékétől jár. (6968/1910. P. sz.)

*

43. A megleletezett beadványt egyedül a panaszos nyújtotta be és egyedül terjesztette elő azt a kérelmet, hogy az abban jelzett ingatlanokra a tulajdonjogot F. Ignác, illetve F. Áron javára és ezen adósaiknak ekként szerzett ingatlanaira a zálogjogot a panaszos javára a telekkönyvi hatóság jegyezze be; ekként tehát a jelen esetben több félnek közös beadványáról nem lehet szó, mert a beadványt és az abban foglalt kérelmet egyedül a panaszos terjesztette elő és az a körülmény, hogy az előterjesztett kérelem más jogosult javára szól, az még közös beadvánnyá nem teszi, mint-hogy pedig az ily kérelem jogosságának, illetve előterjeszthetésének kérdése a pénzügyi hatóságok által felül nem bírálható és mint-hogy az illetéki díjjegyzék 13. tétele IV. 15. pontjához csatolt 3. jegyzet kedvezménye nincs ahhoz a feltételhez kötve, hogy a bejegyzendő többrendbeli jog csak egy jogosítottat illethet, minthogy végül a jelen esetben kért bejegyzések egy telekkönyvi hatóság által voltak foganatosítandók, tehát az idézett törvényhely alkalmazásának egyedüli feltétele fennforog, ennélfogva a panasznak helyet adva, a panaszost az illeték fizetése alól fel kellett menteni. (7448. 1810. P. sz.)

Közlemények.

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Orsz. Egyesületének központi bizottsága f. évi január hó 14-én ülést tartott. *Jakab Géza* elnök az ülést megnyitva, bejelenti, hogy a nyugdíjintézeti alapszabályok még kormányhatóságilag jóváhagyva nincsenek ugyan, de értesülése szerint, azok ellen csak egy lényegtelen módosítást igénylő kifogás merült fel. Indítványára a bizottság hozzájárul, hogy amennyiben az alapszabályok e módosítás eszközzése végett még a tartandó közgyűlés előtt visszaérkeznek, a közgyűlés, ha pedig csak utóbb érkeznek meg, a közgyűlés kikérendő felhatalmazása alapján, a központi bizottság eszközölje a szükséges módosítást.

Elnök közli továbbá, hogy a telepítésről, ingatlanfeldarabolásról s ezzel kapcsolatos birtokpolitikai intézkedésekről készülő törvényjavaslat módosítása iránt *dr. Szécsi Ferencz* bizottsági tag kézdésére megindított actió, s illetőleg a földművelésügyi miniszterhez intézett felirat következtében a miniszter leiratban értesítette az együletet, hogy a javaslat szaktanácskozási tárgyalására az együletet meg fogja hívni.

Elnök bejelenti, hogy az osztrák közjegyzők egylete részére a közép-európai államok okirati jogának megiratása és kiadása céljából megszavazott 1000 K a nevezett együletnek megküldetett és egyúttal ugyanoda értesítés ment, hogy a kiadni szándékolt mű magyar részének megírására *dr. Holitscher Szigfrid* küldetett ki. A bizottság az elnök bejelentéseit jóváhagyólag tudomásul veszi.

Rupp Zsigmond az ülésen való megjelenésében akadályozva lévén, az elnökkel közölt kivánságához képest a bizottság a magyar közjegyzői intézmény történetét tárgyzó művének kiadása iránti tárgyalást legközelebbi ülésére halasztja.

A pénztári számadások megvizsgálása céljából *dr. Weinmann Fülöp* és *dr. Cottély Géza* bizottsági tagok küldettek ki, miről a nevezettek s az egyület pénztárnoka jkvi kivonat útján értesítendő.

A bizottság az egyület közgyűlésének napjával a budapesti kir. közjegyzői kamara ülésének napját tüzi ki s megbizza az elnököt, hogy ennek naptárszerű megjelölését a tagokkal kellő időben tudassa.

Elnök bejelenti, hogy a nyugdíjintézeti vagyon 1910. évi deczember hó 31-iki zárlattal értékpapirokban 260,000 K-t, készpénzben 23,417 K-t tett ki, s minthogy az 1911. évi I. félévi tagdíj-befizetések 15,860 K-t, a f. évi február 1-én esedékes értékpapírszelvények 1,675 K-t, az Országos egyület átutalása mintegy 600 K-t tesznek ki, indítványozza, hogy a közgyűlésen oly értelmű javaslat tétessék, miszerint ezen összesen 41,552 K rendelkezésre álló készpénzből 40,000 korona értékben értékpapírok vásároltassanak, és pedig 20,000 K-ért Magyar Országos Központi Takarékpénztári 4¹/₂⁰/o-os és 20,000 K-ért Kisbirtokosok Országos Föld-

hitelintézeti 4¹/₂⁰/o-os záloglevelek. A bizottság az elnök bejelentését a nyugdíjintézet vagyonállagáról tudomásul veszi s javaslatához hozzájárul.

Elnök bejelenti, hogy *Görgey István* budapesti kir. közjegyző állásáról lemondott s ekként megszűnt a tagok sorába tartozni. Meleg szavakkal emlékszik meg a lemondott kir. közjegyzőnek a közjegyzői intézmény körül szerzett elvülhetetlen érdemeiről s kitűnő egyéni tulajdonságairól, miért is javasolja, hogy *Görgey István* volt királyi közjegyző az egyület tiszteleti tagjával megválasztassék.

A bizottság elnök előterjesztését egyhangúlag magáévá teszi és *Görgey István* volt budapesti kir. közjegyzőt az együleti alapszabályok III. szakasza alapján az egyület tiszteleti tagjával megválasztja.

Többrendbeli nyugdíjügy alapszabályszerű elintézése után elnök az ülést berekeszti.

*

A szegedi kir. közjegyzői kamarának 1910. évi szeptember hó 8-án megtartott rendes évi közgyűlésén megválasztottak: Elnökké *Mezey Zsigmond* kulai kir. közjegyző; választmányi rendes tagokká: *dr. Flatt Viktor* szabadkai, *dr. Demkó Pál* makói, *dr. Jedlicska Béla* szegedi és *dr. Heinrich István* csongrádi kir. közjegyzők és az utóbbiak közül kamarai titkárrá *dr. Jedlicska Béla* szegedi kir. közjegyző; kamarai választmányi póttagokká: *dr. Mattiasich Dezső* hm.-vásárhelyi és *dr. Sirsich György* szegedi kir. közjegyzők; a fegyelmi bírósághoz rendes tagokká: *dr. Jedlicska Béla* szegedi és *Mezey Zsigmond* kulai, póttagokká: *dr. Demkó Pál* makói és *dr. Mattiasich Dezső* hm.-vásárhelyi kir. közjegyzők.

*

A temesvári kir. közjegyzői kamarának 1910. évi november hó 20-án megtartott rendes évi közgyűlésén megválasztottak: elnöknek: *Plausich Mátyás* kir. tanácsos, temesvári kir. közjegyző; kamarai rendes tagoknak: *dr. Telbisz Imre* temesvári, *Simonsich Géza* kir. tanácsos, nagyszentmiklósi, *Szathmáry Lajos* vingai és *Susich Károly* karánsebesi; póttagoknak: *Buócz Béla* verseczi és *dr. Kikindai Győző* nagykikindai kir. közjegyzők.

*

A Magyarországi kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete f. évi január hó 28-án tartotta meg rendes évi közgyűlését. *Dr. Hedry Aladár*, budapesti kir. közjegyző, mint az egyesületnek ezidőszerint még elnöke, az ülést megnyitva előterjeszti a központi bizottságnak az elmúlt évre vonatkozó jelentését, melyhez a közgyűlés egyhangúlag hozzájárul. Egyúttal, miután az

1910. év folyamán budapesti királyi közjegyzővé kineveztetett, meleg szavakkal köszönve az egyesületnek iránta tanúsított bizalmát, bucsút vesz az egyesülettől, s felhívja a közgyűlést, hogy az alapszabályok értelmében új elnököt és központi bizottságot válasszon.

A megejtett választásokon megválasztottak elnöknek: *dr. Wagner Béla*, központi bizottsági tagoknak: *dr. Hajós Ödön Béla*, *dr. Holitscher Szigfrid*, *dr. Sümeghy László*, *dr. Bartha Nándor*, *dr. Gramling Elemér*, *dr. Gröber Aladár*, *dr. Pekker Emil* és *dr. Lénárt Dezső*; póttagoknak: *dr. Kaprinay Endre*, *dr. Ferber Jenő* és *dr. Joannovics Jenő* kir. közjegyzőhelyettesek.

Dr. Bartha Nándor indítványára, — miután igaz kartársi ragaszkodással és szeretettel méltatta a volt egyesületi elnök *dr. Hedry Aladár*nak egyéniségét, elnöki működését és kartársai iránti szolgálatkészségét, — a közgyűlés *dr. Hedry Aladár* budapesti közjegyzőt az egyesület érdekeinek előmozdítása körül szerzett nagy érdemeinek elismerésül az alapszabályok 8. §-a értelmében az egyesület tiszteletbeli tagjává egyhangulag megválasztotta.

A közgyűlés berekesztése után az újonnan megválasztott központi bizottság tartotta alakuló ülését, amelyen megválasztottak elnökhelyettesé *dr. Holitscher Szigfrid*, pénztárnokká *dr. Bartha Nándor* és titkárrá *dr. Lénárt Dezső* kir. közjegyzőhelyettesek.

Dr. Wagner Béla elnök jelentést tett a vasárnapi munkaszünet iránt megindított actiójáról, amelynek folyamánként a budapesti kir. közjegyzői kamarának legközelebb megtartandó közgyűlésén értesülése szerint ily értelmű konkrét indítvány fog betérjesztetni.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzővé kineveztettek *dr. Miskolczy Pál* berettyóújfalui kir. közjegyzőhelyettes Berettyóújfalura és *dr. Elbel Tibor* debreczeni kir. közjegyzőhelyettes Karczagra.

Ő Felsége *Dorgó Albert* kolozsvári közjegyzőnek, az ottani közjegyzői kamara elnökének a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

Lénárd Ernő keszthelyi kir. közjegyző m. hó 16-án elhunyt. Helyettesítésére a pécsi kir. közjegyzői kamara *dr. Takács Jenő* tapolczai kir. közjegyzőhelyettest rendelte ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- = hivatal =
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. A kir. közjegyző képviseleti joga. — Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja? — Hivatali sikkasztást vagy jövedéki kihágást követ-e el az a kir. közjegyző, aki a felektől bélyegilleték le-rovása végett átvett pénzt saját céljaira fordítja? — Felső-bírósági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

A kir. közjegyző képviseleti joga.

A m. kir. belügyminister Miskolcz város közigazgatási bizottsága gyámügyi felebbviteli küldöttségének határozatát felülvizsgálva, 1910. évi 110443. szám alatt a következő határozatot hozta:

„ . . . A másodfokú véghatározatnak id. S. János meghatalmazottja: Sz. Pál kir. közjegyző mellőzése iránt az elsőfokúval ugyancsak egybehangzó rendelkezése megsemmisítésére az 1901. évi XX. t.-cz. 3. §-án alapuló törvényes indokot nem találtam, mert az 1887. évi XX. t.-cz. értelmében a felek a gyámhatóság előtti eljárásban meghatalmazott által képviseltethetik magukat, erre azonban nem kényszeríthetők és így a meghatalmazott személyére nézve a képviseltetés perrendszerű feltételei fenn nem forogván, ezen törvény ugyan nem szolgálna akadályul, hogy a fél a gyámhatósági tárgyaláson kir. közjegyző által képviseltethesse magát. Mégis tekintettel az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-ának azon rendelkezésére, mely szerint a közjegyző jogosítva van a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben beadványokat intézni, és tekintettel az ezen törvényt közvetlenül megelőző egy időben alkotott 1874. évi XXXIV. t.-cz. 38. §-ának azon rendelkezésére, mely szerint az ügyvéd jogosítva van az ország valamennyi bírósága és hatósága előtt feleket képviselni: kétségtelenül